

Sydbata mi opredeli tyzhnata rolja da stana svidetel na tova kak rodnijat mi grad otново bezuteshno potyva v lepkavata tymnina na srednovekovieto. Predchuvstvam, tova robstvo shte trae verojatno dylgo, tvyrde dylgo, sigurno po-dylgo ot moja zhivot...

Godinata 1996 vsyshtnost e 1374 po Hidzhra – isljamskoto presmjatane na vremeto, koeto zapochva ot 16 juli 622 godina ot novata era, kogato Mohamed se preselil ot Meka v Medina (napravit hidzhret). Sluchi se, znachi, Saraevo naistina da byde vyrnato s teror, uzhasi i klaneta s pochti shest veka v minaloto i tova, samo kakyv absurd, se izvyrshi pod zakrilata na prosvetenoto chovechestvo. Sjakash po njakakva greshka sym vkljuchil *Mashinata na vremeto* na H. Dzh. Uels i sym se nameril buden v srednoshten koshmar, a mashinata na vremeto nevyzvratimo se e povredila i veche nikoj ne mozhe da me vyrne vyv vremeto, na koeto prinadlezha.

Chetvyrt vek ne bjah vizhdal tozi grad drugojache, osven v koshmarni synishta ili prez binokyl ot njakoja ot pyrvite linii na Trebevich, ot okopite, v koito, gonen ot bolezneno ljubopitstvo, otivah kato voenen reporter. Okopite mirisheha na onazi veche zabravena mirizma na sjara, vlazhna zemja, barut i ljut dim, ot kojto ochite sylzjat – ot ogynja, kojto vojnicate paleha v zemljankite. Nadigah se nad brustverite, a te mi izvikvaha da se naveda, zashtoto kosata mi, veche syvsem bjala, e chudesna mishena za snajperistite. Rodnijat mi grad streljashe sreshtu men, shtom ponecheg da go pogledna po-vnimatelno. Naj-setne, sjakash ot vsichki onezi otrovni dumi, koito godini mi beshe otpravjal, starata mu omraza izlja kurshumi, dovezhdajki taka neshtata dokraj.

Okolo men imashe hora s lica, obrasli s chetimesti bradi, s hlytnali skuli i s ochi, izpylneni s treskav bljasyk, kakvito obiknoveno imat otchajanite; oblecheni v obgoreli i izbeleli vyztyunki uniformi, tropaha po snega, za da se sgrejat, dokato dolu, pod tjah, pod sivkavija voal na lekata mygla, lezheshe zabranenijat grad, ot kojto sa progoneni i pred ochite na sveta prevyrnati v diva orda, sreshtu kojato vseki imashe pravo beznakazano da strelja ili da gi bombardira, kogato ponecheha da otvyrnat na napadenie. Sreshtu tjah bjaha vsichki: mudzhahedini, pristignali ot vsichki kraishita na mjusjulumanskija svjat, veterani na isljamskata revoljucija v Iran, bojci ot Pakistan, Alzhir i Turcija (dori i kjurdi, samite koito ot vekove se borjat za sobstvena dyrzhava), ustashi, obucheni po poligonite na Avstralija i Arzhentina, amerikanski voenni instruktori, pseta na vojната – naemnici ot Velikobritanija, Germanija i Francija, koito bjaha zashtitavani ot nebeto s naj-smyrtonosnata i naj-syvremenna aviacija na Severnoatlanticheskija pakt. A onezi, koito dovchera bjaha avtoritetni grazhdani na Saraevo i koito ot poziciite mozheha da vidjat otnetite si kyshti, magazini i imoti, otchajano se boreha da zashtitjat podkovoobraznija pojas planini, koito majchinski gi prieha v pokrovitelstvenata si pregrydka. Kogato zagineha, znachi bivaha ubiti banditi i razmirnici, a kogato otvyrneha na ogynja, Saraevo se prevryshtashe v nevinen Rim, a te – v divi varvari, koito ot dynoto na dushata si mrazjat vsichko, koeto e gradsko. Poslednata im obrana na planinite beshe prevyrnata v obsada na miroljubivija grad, na kojto celijat svjat se beshe pritekyl na pomosht.

I samijat kanadski general MakKenzi, komendant na mezhdunarodnite sili, nerviran ot тази lyzha, svalil ot glavata si generalskata shapka na edno syveshtanie i vbesen kazal: “Kakyv e tozi obsaden grad, v kojto prez cjaloto vreme ima tolkova

uiski?!” I naistina, prez vreme na blokadata ne e imalo i den, bez da mogat onezi, koito imaha pari, da si kupjat pone pet neshta: uiski, *Marlboro*, koka-kola, kafe i banani, koito, kakto e izvestno, ne rastat v tozi grad.

I celijat tozi do zybi vyoryzhen, dobre platen i obuchen dzhihad-legion pypleshe i pylzeshe na ordi pokraj stenite na grada-karakazan, predimno noshtem, pod prikritieto na elektronen chadyr, vsevizhdashti *auaksi* i nevidimi bombardirovachi stelt, za da razkysat liniite na poslednoto ubezhishte na tezi neshtastnici. Vryhlitaha vyrhu mirnite selca nad grada, izkolvaha vsichko zhivo, na koeto popadneha, i se vryshtaha pak dolu pod zashtitata na zagrizhenija svjat.

Obikaljah kato zlochest okolo grada; obhozhdah vse oshte svobodnite srybski kvartali v novite kompleksi, ot chiito blokove styrchaha perkite na neeksplodirali granati, zabiti v stenite – tezi sgradi sjakash bjaha napraveni ot resheto: dupki, dupchici i sledi ot kurshumi, kato pchelna pita v kosher, kojto njakoj lud e zapalil, a prozorcite im, vsichkite bez stykla, sluzheha za bojnici. Svetyt vidja ruinite samo ot drugata strana. Katereh se iz planinata, vozeh se po izroveni, neravni pytishta, po koito granati bjaha ostavili stotici krateri; kurshumi probivaha lamarinata na dzhipovete, a gradyt prez cjaloto tova vreme beshe pochti na edna ryka razstojanie. Vslushvah se v negovite zvuci i vdishvah poznatija miris na negovata mygla.